Asparges, alm.

Asparagus officinalis L.

Synonymer: ...

Asparagaceae - Aspargesfamilien

Del anvendt:
herba (urt/alle overjordiske dele)
radix (rod)
semen (frø)

Lægemiddelplante i DK i år: 1546; 1619; 1672; 1772

Forekommer i Danmark: Ja vild og dyrket

Den eksakte oprindelse i Europa og vestlig Asien er usikker. Introduceret og dyrket i store dele af verden.

Vanddrivende grønsag

Asparges er en op til 150 cm høj, flerårig urt, med grøn, og ved modenhed, stærkt forgrenet stængel. Med små grøngule blomster og røde bær. Den vokser vildt og forvildet på tørt, sandet og gruset, og ofte kystnært. Asparges-rødder har en stærk lugt, hvilket de grønne skud ikke har. Den er blevet dyrket siden middelalderen, for de velsmagende skud, som fåes både som grønne og hvide.

Lægemiddelhistorie: Schumacher (1825/26) skriver: "[De spiselige skud] Disse höre til de Safterne forbedrende- og til urindrivende Midler. Rödderne blive nu omstunder ikke mere brugte. [Spise-asparges] have den ubehagelige Egenskab, at Urinen bliver ildelugtende efter deres Nydelse. Ved nogle Individer bliver Urinen i större Mængde afsondret; og ved Fruentimmer kan deres Nydelse undertiden foraarsage en stærkere Afgang af det Maanedlige. Hypochondriske og hysteriske Personer, som almindelig have svage Fordöielses-Kræfter, kan ikke godt taale dem; ligeledes er bleven bemærket, at de let kan give Anledning til at Blodspytning kommer igjen hos saadanne Personer, som have havt dette Tilfælde forhen; som og ved Podagriske, at Paroxysmen kommer snarere, end som den ellers ville have yttret sig." Tychsen (1804) skriver rødderne ikke længere bruges som lægemddel, men at den spiste grønsag er "lind urindrivende". Paulli (1648) citerer Galen for at asparges renser nyrene, lever og årene. Han skriver desuden af afkog af roden bruges og er virksomt ved tandpine. Den udpressede saft beskytter mod bistik mv. Smid (1546) skriver at de unge skud er sunde og gavnlig i kosten, dog ikke ved graviditet. Rødder bruges til leversygdom og gulsot, dysenteri, tarmvred, renser nyre og blære, og bruges udvortes på ømme steder og ved tandpine.

Kemi og farmakologi: Asparagus officinalis har antidiabetisk effekt hos type 2-diabetes patienter, da planten øger både insulinsekretion og β-cellernes produktion samtidigt (Hafizur R. et al., 2012; Zhong C. et al., 2015). A. officinalis har størst virkning på leveren. Et enkelt studie peger på, at leverfibrose og andre relaterede leversygdomme kan behandles med A. officinalis, hvor plantens naturstoffer hæmmer celledeling hos blodcellers stamceller (HSC) samt reducerer den efterfølgende inflammation. Dermed har planten også antiinflammatorisk effekt (Zhong C. et al., 2015). Plantens rod er rig på aminosyrer og indeholder

asparginsyre, der kan øge hypofysens produktion af væksthormon og kønshormoner. Asparginsyren stimulerer direkte produktion af overordnede kønshormoner (FSH og LH), og forbedrer derfor indirekte dannelse samt modning af ægceller (Jashni H. K. et al., 2016).

Fig. 1. *Asparagus officinalis* - Radix - FS 141.